ऋ ण नि र्दे श

प्रस्तुत शोधप्रबंध सादर करतांना अतिशय आनंद वाटतो आहे. प्रस्तुत शोध प्रबंधासाठी डॉ.रा.भा.देवस्थळी, प्रपाठक, शिक्षणशास्त्र विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांनी वेळोवेळी यथोचित मार्गदर्शन करुन, प्रोत्साहन देवून सुट्टीच्या दिवशीही व इतर कामाचा व्याप असतांनाही वेळात वेळ काढून निरपेक्ष कर्तव्यबुध्दीने मार्गदर्शन केले आहे. त्यामुळेच मी हा शोधप्रबंध पूर्ण करु शकलो. या माझ्या प्रयत्नाला पूर्णपणे मार्गदर्शन, सहकार्य, सदिच्छा देणा-या गुरुवर्य डॉ. देवस्थळी सर यांचा मी सदैव ऋणी आहे.

प्रस्तुत शोध निबंधाच्या संदर्भात माननिय प्राचार्य डॉ.के.एस्. गुरव सो, वसंतराव नाईक शिक्षणशास्त्र महाविद्यालय, कोल्हापूर व सौ.अनुराधा गुरव सो, सह.संचालिका प्रौढ व निरंतर शिक्षण विभाग, शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर यांनीही मोलाच्या सूचना दिल्या त्यांचेही मी आभार मानतो.

या व्यतिरिक्त वसंतराव नाईक शिक्षणशास्त्र महाविद्यालयातील प्राध्यापक वर्गाचेही अमोल सहकार्य लाभले.

तसेच उत्साहाने व कार्यतत्परतेने प्रश्नावली करुन देणा-या अध्यापकांचे व वेळेत सुबक टंकलेखन करुन देणारे श्री.गजानन चंद्रकांत गोमासे यांचेही मी आभार मानतो.

माझी धर्मपत्नी, कुटुंबिय, मित्र , ज्ञात अज्ञात व्यक्ती या सर्वांचे मला सहकार्य लाभले. या सर्वांचा मी ऋणनिर्देश करतो व या संशोधनाचा प्राथमिक स्तरावर काम करणा-या शिक्षकांना निश्चितच उपयोग होईल अशी अभिलाषा करतो.

स्थळ : कोल्हापूर.
दिनांक : २८ मे, १९९०.

Bagale
(कृ. ना. सांगळे)
संशोधक

अनुक्रमणिका

प्रकरण		नांव	पृष्ठांक
प्रकरण - एक :		**प्रास्ताविक**	1 to 22
	१·१	विषय प्रवेश	2 to 7
	१·२	संशोधन समस्येचे शब्दांकन	7 to 9
	१·३	संशोधन विषयाचे स्वरूप महत्व आणि व्याप्ती	9 to 12
	१·४	संशोधनाची उद्दिष्टे	12 to 13
	१·५	गृहित गोष्टी	13 to 14
	१·६	संशोधनाच्या मर्यादा	13 to 14
	१·७	संशोधनाची पध्दती	14 to 18
	१·८	प्रकरणीकरण	18 to 20
प्रकरण - दोन :		**मूल्ये - अर्थ , महत्व आणि त्याचे अध्यापन**	23 to 37
	२·१	प्रस्तावना	24 to 25
	२·२	मूल्य - अर्थ आणि महत्व	25 to 30
	२·३	मूल्यांचे अध्यापन	30 to 36
	२·४	समारोप	36 to 37

प्रकरण		नांव	पृष्ठांक
प्रकरण - तीन :		संशोधन समस्येशी निगडीत साहित्याचे समालोचन	38 to 57
	३·१	प्रास्ताविक	39 to 40
	३·२·१	संशोधनाशी संबंधित प्रकाशित साहित्याचे समालोचन	40 to 45
	३·२·२	संशोधनाशी संबंधित संशोधित साहित्याचा आढावा	45 to 52
	३·३	समारोप	52 to 53
प्रकरण - चार :		मातृभाषा मराठीच्या पाठ्यपुस्तकांचे मूल्यांच्या दृष्टिकोनातून केलेले विश्लेषण	58 to 78
	४·१	प्रस्तावना	59 to 60
	४·२	" बालभारती पाठ्यपुस्तक पहिले " या पाठ्यपुस्तकाचे मूल्यांच्या दृष्टिकोनातून विश्लेषण	60 to 64
	४·३	" बालभारती पाठ्यपुस्तक दुसरे " या पाठ्यपुस्तकाचे मूल्यांच्या दृष्टिकोनातून विश्लेषण	64 to 68
	४·४	" बालभारती पाठ्यपुस्तक तिसरे " या पाठ्यपुस्तकाचे मूल्यांच्या दृष्टिकोनातून विश्लेषण	69 to 72

प्रकरण		नांव	पृष्ठांक
प्रकरण - चार :		(पुढे चालू ....)	
	४.५	" बालभारती पाठयपुस्तक चौथे " या पाठयपुस्तकाचे मूल्यांच्या दृष्टिकोनातून विश्लेषण	73 to 77
	४.६	समारोप	77 to 78
प्रकरण - पाच :		संशोधन सामग्रीचे विश्लेषण आणि अर्थनिर्वचन	79 to 129
	५.१	प्रास्ताविक	80 to -
	५.२	प्रतिसादक शिक्षकांची माहिती.	80 to 83
	५.३	पाठयपुस्तकांतून प्रतिबिंबित होणारी मूल्ये	84 to 85
	५.४	पाठयपुस्तकांतील पाठांमधून प्रतिबिंबित होणा-या मूल्यांचे संक्रमण	85 to 98
	५.५	पाठांतील मूल्यांचे संक्रमित होण्याचे प्रमाण	98 to 106
	५.६	मूल्य संक्रमणातील अभ्यासपूरक व अभ्यासेतर उपक्रमांचे महत्व	106 to 117
	५.७	मूल्यशिक्षणाच्या संदर्भात झालेली शिबिरे/ कृतिसत्रे	117 to 119

प्रकरण		नांव	पृष्ठांक
प्रकरण - पाच :		(पुढे चालू ....)	
	५·८	मूल्यसंक्रमणाचे मूल्यमापन	120 to 128
	५·९	प्रस्तुत संशोधनासंबंधी अन्य उपयुक्त माहिती	128 to –
	५·१०	समारोप	128 to 129
प्रकरण - सहा :		निष्कर्ष आणि शिफारशी	130 to 144
	६·१	प्रस्तावना	131 to –
	६·२	शैक्षणिक अर्हता व अनुभव	131 to 132
	६·३	मूल्ये आणि त्यांचे संक्रमण	132 to 139
	६·४	मूल्य शिक्षणाबाबतची कृतिसत्रे / शिबिरे	139 to 140
	६·५	मूल्यांचे मूल्यमापन	140 to 141
	६·६	सर्वसाधारण निष्कर्ष आणि शिफारशी	141 to 142
	६·७	पुढील संशोधनासाठी कांही विषय	142 to 144
		संदर्भ ग्रंथ सूची (मराठी-इंग्रजी)	145 to 156
		मराठी	145 to 148
		इंग्रजी	149 to 156

प्रकरण		नांव	पृष्ठांक
परिशिष्टे :			
	(अ)	शिक्षकांसाठी प्रश्नावली	157 to 163
	(ब)	प्रश्नावलीला प्रतिसाद देणा-या शिक्षकांची नावे आणि त्यांच्या शाळा	164 to 168
	(क)	मुलाखत घेतलेल्या शिक्षकांच्या नावाची यादी	169 to 170
	(ड)	पाठांचे निरीक्षण केलेल्या शिक्षकांच्या नावाची यादी	171 to 172
	(इ)	" बालभारती " या पहिल्या इयत्तेच्या मराठी पाठयपुस्तकातील पाठांची व त्यातून प्रतिबिंबित होणा-या मूल्यांची यादी.	173 to -
	(फ)	" बालभारती " या दुस-या इयत्तेच्या मराठी पाठयपुस्तकातील पाठांची व त्यातून प्रतिबिंबित होणा-या मूल्यांची यादी.	174 to 176
	(ग)	" बालभारती " या तिस-या इयत्तेच्या मराठी पाठयपुस्तकातील पाठांची व त्यातून प्रतिबिंबित होणा-या मूल्यांची यादी	177 to 179

प्रकरण		नांव	पृष्ठांक
परिशिष्टे :		(पूढे चालू ....)	
	(घ)	" बालभारती " या चौथ्या इयत्तेच्या मराठी पाठ्यपुस्तकातील पाठांची व त्यातून प्रतिबिंबित होणाऱ्या मूल्यांची यादी.	180 to 182
	(च)	एन्.सी.ई.आर.टी. ने तयार केलेली मूल्यांची यादी	183 to 184

सारणींची यादी

अ. नं.	सारणी क्रमांक	सारणीचे नाव	पृष्ठांक
१.	१.१	इयत्ता १ ली ते ४ थीच्या अध्यापकांनी भरुन द्यावयाच्या प्रश्नावलीचे विश्लेषण	16 to 17
२.	४.१	इयत्ता १ ली च्या पाठ्यपुस्तकातील पाठां-मधून प्रतिबिंबित झालेल्या मूल्यांची यादी	61 to 62
३.	४.२	इयत्ता १ लीच्या पाठ्यपुस्तकातील मूल्यांवर आधारित केलेले पाठांचे वर्गीकरण	62 to 63
४.	४.३	इयत्ता २ रीच्या पाठ्यपुस्तकातील पाठां-मधून प्रतिबिंबित झालेल्या मूल्यांची यादी.	64 to 66
५.	४.४	इयत्ता २ रीच्या पाठ्यपुस्तकातील मूल्यांवर आधारित केलेले पाठांचे वर्गीकरण	66 to 68
६.	४.५	इयत्ता ३ रीच्या पाठ्यपुस्तकातील पाठांमधून प्रतिबिंबित झालेल्या मूल्यांची यादी	69 to 70
७.	४.६	इयत्ता ३ रीच्या पाठ्यपुस्तकातील मूल्यांवर आधारित केलेले पाठांचे वर्गीकरण	71 to 72
८.	४.७	इयत्ता ४ थी च्या पाठ्यपुस्तकातील प्रतिबिंबित झालेल्या मूल्यांची यादी	73 to 75
९.	४.८	इयत्ता ४ थीच्या पाठ्यपुस्तकातील मूल्यांवर आधारित केलेले पाठांचे वर्गीकरण.	75 to 77

अ.नं.	सारणी क्रमांक	सारणीचे नाव (विषय)	पृष्ठांक
१०.	५.१	प्रश्नावली भरुन देणा-या शिक्षकांची शैक्षणिक पात्रता.	82 to -
११.	५.२	शिक्षकांचा शैक्षणिक अनुभव	83 to -
१२.	५.३	पाठयपुस्तकातील मूल्यांचे जाणीवपूर्वक संक्रमण करण्यासंबंधी अध्यापकांचे मत	85 to -
१३.	५.४	मूल्ये संक्रमित करण्याचे मार्ग	86 to 87
१४.	५.५	मूल्य संक्रमण केले जात नसल्याची कारणे	91 to 92
१५.	५.६	मूल्ये संक्रमित केली जात नाहीत त्याची अन्य कारणे.	95 to -
१६.	५.७	मूल्ये संक्रमणाची प्रमाणके	100 to -
१७.	५.८	मूल्ये संक्रमित न होण्याची कारणे	101 to 102
१८.	५.९	मूल्ये चांगल्यात-हेने संक्रमित होण्यासाठी सुचविलेले मार्ग	106 to 107
१९.	५.१०	मूल्ये संक्रमित करण्याच्या उद्देशाने अभ्यासपुरक कार्यक्रम योजतात की नाही हे जाणून घेणे.	111
२०.	५.११	शाळेत योजत असलेले अभ्यासपूरक उपक्रम व त्यातून बिंबवू इच्छिणारी मूल्ये.	112 to 113
२१.	५.१२	शाळेत योजता येतील असे अन्य उपक्रम.	114 to 115
२२.	५.१३	मूल्य शिक्षण कृतिसत्र / शिबिरे	117 to —

अ.नं.	सारणी क्रमांक	सारणीचे नाव (विषय)	पृष्ठांक
२३.	५.१४	मूल्यशिक्षणाच्या संदर्भात झालेल्या कृतिसत्र / शिबिराची माहिती.	119 to –
२४.	५.१५	मूल्ये संक्रमित झाली आहेत की नाही याच्या मूल्यमापनाबाबत.	120 to –
२५.	५.१६	मूल्ये किती प्रमाणात रुजली आहेत याच्या मूल्यमापना बाबत.	121 to –
२६.	५.१७	मूल्यांचे मूल्यमापन करण्याचे मार्ग	123 to 124

आलेख सूची

अ.नं.	आकृती क्रमांक	आकृत्यांचे नाव	पृष्ठांक
१.	५.१	प्रतिसाद देणा-या शिक्षकांची शैक्षणिक पात्रता व संख्या दर्शविणारा आलेख	81
२.	५.३	मूल्यांचे संक्रमणाबाबत अध्यापकांचे मत दर्शविणारा पाय (Pie) आलेख	84
३.	५.७	मूल्य संक्रमणाचे प्रमाण दर्शविणारा बार आलेख	99
४.	५.१७	मूल्यांचे मूल्यमापन करण्याचे मार्गदर्शविणारा स्तंभालेख	122

नकाशा सूची

१.	कोल्हापूर शहराचा आराखडा दर्शविणारा नकाशा	13

=0=0=0=0=0=